

اهداف این مؤسسه کمک به توسعه پژوهش در زمینه‌های حکمت اسلامی، فلسفه غرب، کلام، ادیان و عرفان، فلسفه تطبیقی، منطق، تاریخ و فلسفه علم، مطالعات دین، زمینه‌سازی مناسب برای ارتقای فعالیت‌های پژوهشی، فلسفی و نظری در کشور است

جایی برای حکمت اسلامی-ایرانی

زینب مرزوقی
روزنامه‌نگار

پیوند حکمت در اندیشه ایرانیان سابقه طولانی دارد و مشرق زمین همیشه مطالعات اندیشه‌ای خود را مدیون اندیشمندان و فلاسفه ایرانی می‌داند. شاید مدون کردن کتب اندیشه‌ای و به طور خاص فلسفه و حکمت ایرانی اسلامی به دوره ملاحصدرا و پیش از آن بازگردد اما تأسیس یک پژوهشگاه تخصصی ذیل این موضوع، در دهه ۵۰ شمسی اتفاق افتاد. مهرماه سال ۱۳۵۳ پژوهشگاهی برای حکمت و فلسفه ایرانی - اسلامی به صورت یک تشکل خصوصی با نام انجمن پادشاهی فلسفه پایه‌گذاری شد.

پایه‌گذار آن انجمن سید حسین نصر بود که به تشویق ریموند کلیانسیکی، رئیس وقت مؤسسه بین‌المللی فلسفه در فرانسه، این مؤسسه را با نام اولیه «انجمن شاهنشاهی حکمت و فلسفه ایران» به منظور معرفی نوشته‌ها و پژوهش‌های انجام شده در زمینه فلسفه و عرفان در ایران پیش و پس از اسلام برای آشنا ساختن ایرانیان با مکتب‌های فکری فلسفه غربی و شرقی بنیان گذاشت. پس از انقلاب اسلامی ایران تا سال ۱۳۶۱ فعالیت انجمن متوقف شد. سال ۱۳۶۳، انجمن حکمت و فلسفه ایران و ۱۲ مؤسسه دیگر زیر نظر وزارت علوم و مؤسسه مطالعات فرهنگی (پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی کنونی) قرار گرفت. در آذر ماه ۱۳۷۷ انجمن به‌طور رسمی ثبت شد و در سال ۸۰ به «مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران» تغییر نام داد. این مؤسسه پیش از این در قالب دو پژوهشکده «حکمت و ادیان» و «تاریخ و فلسفه علم» فعالیت می‌کرد که بر اساس مصوبه شورای گسترش آموزش عالی در خردادماه ۱۳۸۰ در ساختار جدید به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

اعضای هیأت مؤسس انجمن نیز سید محمد خامنه‌ای، سیدمصطفی محقق داماد، احمد احمدی، غلامرضا اعوانی، رضا داوری اردکانی، غلامحسین ابراهیمی دینانی، محمدجواد لاریجانی، غلامعلی حداد عادل و نصرالله پورجوادی هستند. مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران تا به امروز برگزارکننده چند همایش ملی و بین‌المللی در زمینه موضوعات مختلف فلسفی بوده است، از جمله:

هیأت (امنا)، رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور یا نماینده وی و چهار تا شش تن از شخصیت‌های علمی-فرهنگی که نقش مؤثری در توسعه و پیشرفت مؤسسه داشته باشند و رئیس مؤسسه (دبیر هیأت امنا) تشکیل شده است. این هیأت وظایفی را چون: تدوین و تصویب آیین‌نامه داخلی هیأت امنا، تصویب سازمان اداری مؤسسه بر اساس ضوابط و مقررات و بررسی و تصویب بودجه مؤسسه که از طرف رئیس مؤسسه پیشنهاد می‌شود برعهده دارد. رئیس مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران هم وظایفی مانند: اداره و هدایت امور مؤسسه و نظارت بر حسن اجرای کلیه فعالیت‌های آن، پیشنهاد تشکیلات مؤسسه به هیأت امنا، تنظیم و پیشنهاد بودجه سالانه به هیأت امنا، پنج ساله به هیأت امنا و ارائه گزارش عملکرد سالانه مؤسسه به هیأت امنا و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری برعهده دارد.

شورای پژوهشی مؤسسه هم از رئیس مؤسسه (رئیس شورا)، معاون پژوهشی مؤسسه (دبیر شورا)، رؤسای پژوهشکده‌ها و دوالی پنج نفر از اعضای هیأت علمی تشکیل شده است. وظایف و اختیارات شورای پژوهشی نیز تصویب طرح‌ها و برنامه‌های پژوهشی؛ نظارت بر کیفیت و

زمینه‌سازی مناسب برای ارتقای فعالیت‌های پژوهشی فلسفی و نظری در کشور؛ بررسی و شناسایی شاخه‌های نوین فلسفه و معرفی آنها در کشور؛ طرح مسائل سنتی فلسفه و رشته‌های مرتبط به روشی جدید؛ کوشش برای احیای جایگاه ویژه ایران در فلسفه اسلامی و فلسفه به صورت کلی؛ کوشش برای نشر فرهنگ فکر و اندیشه فلسفی و منطقی در جامعه و ارتقای سطح دانش و بینش اسلامی است.

همچنین پرداختن به دانش‌های میان‌رشته‌ای بین فلسفه و علوم دیگر؛ همکاری‌های بین‌المللی با مراکز فلسفی و مؤسسات مشابه در جهان و برگزاری همایش‌های علمی و تخصصی و جلسات بحث و سخنرانی داخلی و بین‌المللی در موضوعات مرتبط با فلسفه و حکمت در چهارچوب مقررات و ضوابط؛ چاپ و انتشار فصلنامه و کتب و نشریات تخصصی با رعایت قوانین و مقررات و این زمینه در چهارچوب قوانین و مقررات و ضوابط کشور از دیگر اهداف این مؤسسه است. همچنین ارکان مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران هیأت امنا، رئیس و شورای پژوهشی هستند. هیأت امنا از وزیر علوم، تحقیقات و فناوری (رئیس

همایش بین‌المللی کانت در سال ۱۳۸۳ همایش بین‌المللی مولانا، سال ۱۳۸۶ همایش غزالی، سال ۱۳۸۷ همایش بین‌المللی فلسفه اسلامی و چالش‌های جهان امروز در سال ۱۳۸۸ همایش ملی سالانه خواجه نصیرالدین طوسی از زمان تأسیس این مؤسسه، به ترتیب سید حسین نصر، مهدی چهل‌تنی، دکتر مقدس، مهندس حجت، محمود بروجردی و غلامرضا اعوانی ریاست این انجمن را به عهده داشته‌اند. غلامرضا اعوانی رئیس پیشین مؤسسه بود که در مردادماه ۱۳۹۰ به دستور وزیر علوم، تحقیقات و فناوری وقت، کامران دانشجو، برکنار و عبدالحسین خسروپناه به جای وی منصوب شد. در ۲۴ دی ماه ۱۳۹۷ و با حکم منصور غلامی، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، نیز غلامرضا ذکیانی به ریاست مؤسسه منصوب شد. آبان ماه ۱۴۰۱ نیز محمدعلی زلفی‌گل، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، با صدور حکمی، دکتر عسکر دیرباز را به عنوان «سرپرست مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران» منصوب کرد.

اهداف این مؤسسه کمک به توسعه پژوهش در زمینه‌های حکمت اسلامی، فلسفه غرب، کلام، ادیان و عرفان، فلسفه تطبیقی، منطق، تاریخ و فلسفه علم، مطالعات علم و فلسفه

انجام طرح‌های پژوهشی بنیادی، کاربردی و توسعه، پرداختن به دانش‌های میان رشته‌ای بین فلسفه و دیگر علوم؛ تصحیح و ترجمه و تألیف متون فلسفی، عرفانی و کلامی به زبان‌های فارسی و خارجی؛ همکاری با مراکز فلسفی و مؤسسات مشابه در جهان توسط این مجموعه انجام می‌شود

حسن اجرای طرح‌های پژوهشی؛ نظارت بر انتشار نشریات پژوهشی؛ بررسی نیازهای تجهیزاتی، انتشاراتی و پژوهشی؛ تعیین خط مشی مؤسسه برای ارتباط علمی با سایر مراکز آموزشی-پژوهشی؛ ارزیابی نتایج فعالیت‌های پژوهشی؛ بررسی و تصویب سفرهای علمی کوتاه مدت و بلندمدت است.

وظایف مؤسسه نیز انجام طرح‌های پژوهشی بنیادی، کاربردی و توسعه، پرداختن به دانش‌های میان رشته‌ای بین فلسفه و دیگر علوم؛ تصحیح و ترجمه و تألیف متون فلسفی، عرفانی و کلامی به زبان‌های فارسی و خارجی؛ همکاری با مراکز فلسفی و مؤسسات مشابه در جهان؛ جذب نخبگان و پژوهشگران ممتاز و برجسته داخل و خارج؛ چاپ و انتشار فصلنامه و کتب و نشریات تخصصی است.

مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، با عنایت به بندهای یک و دو ماده ۱ و بندهای پنج و هفت ماده ۲ اساسنامه، به تألیف، تصحیح و ترجمه آثار ارزشمند در حوزه فلسفه، کلام، عرفان، منطق و مطالعات علم و نشر آنها اقدام می‌کند یا آثار ارزشمندی را که در حوزه‌های مذکور پدید آمده است شناسایی و چاپ و نشر آنها، پس از طی مراحل و مقدمات قانونی اقدام می‌کند. آثاری که در این راستا منتشر می‌شوند متناسب با اهداف و وظایف تخصصی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران و در جهت تعمیق آگاهی‌ها به حوزه‌های عمومی و اختصاصی فلسفه‌اند؛ آثاری که احیاناً بخش خصوصی به انتشار آنها اقبال چندانی نشان نمی‌دهد.

برای نیل به این مهم، انتشارات مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران از تاریخ ۱۳۸۱/۰۸/۱۲ و با اخذ پروانه نشر کتاب از معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تأسیس شده است. اعضای شورای انتشارات مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران دکتر غلامرضا زکیانی، رئیس مؤسسه دکتر سیدمحمد یوسف‌ثانی، معاون پژوهشی و تحصیلات تکمیلی مؤسسه، دکتر حسین وفاپور، معاون اداری، مالی و پشتیبانی منابع مؤسسه، دکتر بهمن پازوکی، مدیر امور پژوهشی مؤسسه، دکتر شهرام پازوکی، مدیر گروه ادیان و عرفان مؤسسه، دکتر حسین شیخ رضایی، عضو هیأت علمی مؤسسه و نوید عابدینی، مدیر چاپ و انتشارات مؤسسه هستند.